

I meni se čini, da ne valja na lahku ruku mienjati jurističku terminologiju i s razloga toga, što se tom promjenom unosi nesigurnost u samo tumačenje zakona, jer ne valja smetnuti s uma, da ne će sudac svaki put, kada ima da uporavi zakon, ići prispodabljati originalni tekst sa prevodom. Kad se rabi izraz prvobitnog uredovnog prievoda, zna svatko, tko se time bavi, kakav pojam ta već u sebi sadržaje; zamieni li se ta rieč pako sa drugim, radja se vrlo lahko dvojba o tom, što ta nova rieč znači.

Kod propisa, od kojih nema uredovnog prevoda na slovenski jezik, te koje je usljed toga urednik sam preveo, nije bio u tom pravcu vezan, te ih je pretočio na slovenski jezik prema današnjem njegovom napredku.

Tisak i oprema knjige liepi su i ukusni, a kako su u njoj sadržani svi propisi, koji se na ovaj predmet odnose, dobro će doći ne samo svim slovenskim nego i hrvatskim pravnikom Dalmacije i Istre, a i nepravnikom, koji sa sudovi posla imadu.

Završujući iztičem, da ova knjiga služi na čast i njenom uredniku dru. Eduardu Volčiću i izdavaču »Pravniku«, te ju čitaocima »Mjesečnika« najtoplije preporučam.«

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1907.

— (Kronika društva »Pravnika«.) Odbor je v svoji seji dne 8. t. m. sklenil, da društvo letos priredi izlet in sicer na Bohinjsko jezero dne 14. julija. Izpolnil je s tem željo, ki se je izrekla na zadnji glavni skupščini. Podrobni program se pravočasno razglasi po časopisih.

— (Odlikovanje.) Cesar je višjesodnemu svétniku pri dež. sodišču v Ljubljani drju. Andreju Ferjančiču povodom zaprošenega stalnega upokojenja podelil takse prosto naslov dvornega svétnika. Na mnoga leta!

— (Osebne vesti.) Imenovani so za deželnosodne svétnike: tit. dež. sod. svétnik I. Clarici v Trstu za dež. sodišče v Trstu, sod. tajnik dr. A. Signori v Rovinju za Rovinj, sod. tajnik E. Strausgitl v Rovinju za Rovinj, sodni tajnik Viktor vit. Frölich pl. Fröhlichsthal v Gorici in okr. sodnik J. Cehet v Ajdovščini za Gorico; okr. sodnik I. Guzelj v Voloski na svojem mestu.

— (Dr. Emil Steinbach,) prvi predsednik našega vrhovnega sodišča, je umrl dne 26. pr. m. v Purkersdorfu, 61 let star. Rojen Dunajčan, je dovršivši pravniške študije bil nekaj časa odvetniški koncipijent, potem pa l. 1874. od Glaserja poklican v justično ministrstvo, kjer je odlično sodeloval pri zakonodavni akciji, vzlasti pri izpodbojnem zakonu, pri zakonu proti oderuštvi, pri prvi obrtni noveli i. t. d. V l. 1891. je bil sekcijski šef v justičnem ministrstvu, nenadoma imenovan za finančnega ministra. Tudi

v finančnem resortu je njegovo ime spojeno z največimi deli, tako z regulacijo valute in z reformo osebnih davkov. Ali tudi Taaffejeva volilna reforma je bila Steinbachovo delo. Zaradi nje je moral odstopiti koncem l. 1893. ves kabinet. Potem je bil Steinbach imenovan za senatnega predsednika, l. 1899. za drugega, a l. 1904. za prvega predsednika vrhovnemu sodišču. Pokojnik je bil mož odličnih lastnosti, tako glede razuma, kakor tudi glede značaja. Šteli so ga med najbistroumnejše in najboljše juriste, ki jih je Avstrija rodila v novi dobi. Steinbachova literarna in zakonodavna dela se odlikujejo po modernem duhu in so stremila za aktualnimi socialnimi smotri. — Do pokojnika kakor predsednika vrhovnega sodišča so se Slovenci po svojih poslancih, vzlasti pa po odvetniških deputacijah nekajkrat obrnili, da bi se končno začelo izvrševati specialni zakon za vrhovno sodišče in tako izdajati slovenske odločbe v slovenskih ali slovenskokenoških pravnih stvareh. Steinbach je priznaval, kako velika krivica se godi slovenskemu jeziku bodisi pri vrhovnem sodišču, kakor tudi pri viš. dež. sodišču v Gradcu, in odkrito, naravnost trpkim srcem, je razlagal, kako politika sega celó v to, po jasnih zakonih zaukazano zadevo in kakó celo predsedniku vrhovnega sodišča branijo izvesti zakonite sodne predpise. Tolažil nas je, naj počakamo še par mesecev, češ, saj se morajo premeniti razmere! Mož tega ni dočakal . . .

— (Poročila iz graškega »Juristenvereina«. Dne 15. marca je predaval privatni docent za forenzično medicino v Gradcu dr. Pfeifer o medsebojnem razmerju jurisprudence in naravoslovnih ved. Juristi so hodili od nekaj pri filozofih v šolo; dogmatična filozofija pa stagnira; tako kakor je naravoslovje oplodilo mnogotero drugo panogo vede s tem, da jo je postavilo na podlago eksaktnega naravoslovnega preiskovanja, tako mora biti tudi z jurisprudence. Početki novega naziranja so še tu; moderna kriminalistična šola že sedaj ne gleda na kaznivo dejanje samo, ampak tudi na individualno geneso dejanja. Juristi, zdravniki in naravoslovci morajo hoditi roko v roki; zato naj bi se poskrbelo za naravoslovni pouk jurista na univerzi. Govornik predlaga za vsako leto na vseučilišču poleg jurističnih predmetov še po dveurni obligatni koleg, in sicer prvo leto: o glavnih pojmih bijologije, drugo: anatomije, tretje: patologije, v zadnjem letu pa naj se predava forenzično medicino.

Dne 3. maja je prišel dunajski profesor dr. Sperl predavat o reformi juridičnih študij. Reforma pomeni moderniziranje, tega pa se ne doseže s spremembo reda za izpite, ampak reda, kako naj se študira. Izpiti sedaj kažejo, kaj se je kandidat učil, v bodoče naj pokažejo, kaj zna. Sedaj se juristi ne zanimajo za »viva vox magistri«, ker vedó, da se lahko vso stvarino veliko preje nauče, ako za-se po knjigah študirajo, ali pa ako si najamejo inštruktorja = »einpaukerja«. Te razmere morajo nehati. Ne rabimo ne določenih kolegijev, ne potrdila semestrov; le eno je potrebno, juriste pripraviti k uvidevanju, da se samostojnega mišljenja ne morejo naučiti, ako se par knjig na pamet nauče. Vseučilišče ni strokovna šola; zato se kolegiji ne smejo specializirati tako zelo, kakor so to predlagala resortna mi-

nistrstva; poedina ministrstva so zahtevala po 10 30 špecijalnih strokovnih kolegijev. Da se pa mlademu juristu pravoslovne študije priljubijo, treba ga takoj s početka uvesti v moderno naziranje. Proč s pravnozgodovinsko podlago! Takoj veljavno državljansko pravo; moderni pravni pojmi, ne pa deposedirani, razbistre pravni čut. Takoj naj se tudi prične z narodnogospodarskimi kolegiji in s pravno enciklopedijo. Šele potem naj pride na vrsto tudi rimsko pravo, kanonsko pa sploh ne bodi obligatno. Sploh naj se vsaki prisilni red preneha; jurist si prosto izbiraj vrsto, po kateri posluša pač vsaj enega, vendar katerega hoče sam. Na ta način bi se še kakor dijak lahko odločil za predavanje, katero bo kakor praktičen jurist najbolj rabiti mogel. Čisto špecijalni kolegiji pa ne spadajo na vseučilišče, ampak na posebne višje strokovne šole, kakršne obstojajo na pr. še na Francoskem.

Teden za tem predavanjem je govoril romanist, graški profesor dr. W e n g e r. Četudi je izjavil, da je njegovo predavanje nastalo brez ozira na Sperlova izvajanja, bila je vendar do mala filipika zoper Sperla in, to se mora priznati, sijajna. Govoril je o temi »pravnozgodovinske študije — prispevek reformi juridičnih študij«. Ako bi se najprej predavalo avstrijsko državljansko pravo, potem šele rimsko, bi bilo to tako, kakor da bi se hotel kdo preje francosko ali laško učiti, da bi potem bolje latinsko razumeval. Zgodovinske študije o rimskem pravu niso okorele, povsod najde moderni romanist stika rimskih inštitucij z modernimi in ako razume svojo nalogo, ne pozabi povsod primerjati zgodovinske odnošaje z modernimi in jurist začetnik bode imel dvojno korist: zvedel bode staro pravo, in genezo novega. Govornik je pokazal na pre mnogih slučajih, kako naj se predava, da bode jurista začetnika zanimalo, in končal: Moderniziranje predavanj naj se izvede, učni red pa obdrži; le to bi se dalo prav lahko izvesti, da bi se predmeti prvega bijenija skrčili na 3 semestre. Izpustili bi se lahko nekateri kolegiji iz rimskega prava, takisto tudi mnogoteri deli kanonskega.

Še tretji zastopnik vseučilišča se je oglasil k ravno temu predmetu o reformi jurističnih študij in izpitov in sicer graški profesor H a n a u s e k dne 14. junija t. l. Sperlove nazore je odklonil docela, Wengerjeve hvalil, sam pa predlagal naposled to-le: Kanonskega prava se nikakor ne sme odpraviti kakor obligatni predmet. Slušateljem prava naj se dovoli poslušati že v prvih treh semestrih poleg pravnohistoričnih predmetov tudi moderne, osobito še narodnogospodarske. Tudi predlog profesorja Lenza, da naj poslušajo juristi obvezno psihiatrične kurze, je zelo priporočati. Glede izpitov naj ostane vse tako, kakor je sedaj, ker je tako dobro; le toliko naj se nagradi pridnost tistih, ki napravijo pravnohistorični izpit že po 3 semestrih, da se jim dovoli rigorozirati v zadnjih 4 tednih osmega semestra. Doktorat naj se pridobiva, kakor doslej. Toli hvalisane disertacije po nemškem vzoru so v resnici prav dvomljive vrednosti, ker se odobruje tudi take disertacije, katere po vrednosti niti naših čisto navadnih seminarških del ne

dosegajo. Delitev strogih izpitov v tri dele pa ima prednost pred enotnim nemškim rigorosom, pri katerem je resničen uspeh vsled preširokega kroga disciplin prav negotov. Glede obiska jurističnih kolegijev priporoča predavatelj slušateljski »*numerus clausus*«. Na Dunaju je bilo letos čez zimo nad 3000 juristov vpisanih. Ako bi hoteli res vsi slušatelji obiskovati predavanja, onda bi prišlo takoj do sistiranja predavanj, ker bi fizično niti profesorji niti dijaki teh razmer ne prenašali. Kvečjemu 200 do 250 dijakov bi se smelo pri enem profesorju v enem predmetu vpisati; potem bi se sklenil med učenci in učiteljem nekak kontakt. Posledica tega bi bila — več stolic, kar bi stvari le koristilo. Da pa pravnohistorični profesorji ne bi okoreli v svoji doktrini — kar se jim ponajveč očita —, posnema naj se Nemce, ki dajejo pravnim historikom tudi »*veniam legendi*« za moderne discipline.

Dr. M. D.

— (Razpis justičnega ministrstva od 17. februarja 1852 št. 17431 — neveljaven?) G. notar Baš pravi v »Slovenskem Pravniku« 1907 št. 5, da ne more biti veljaven, ker imajo ministrske naredbe iz absolutistične dobe veljavnost zakonov le tedaj, ako so bile razglašene v državnem zakoniku po patentu od 4. marca 1849 št. 53 drž. zak. Ugovarjam s Friedländerjem (na desetem avstrijskem odvetniškem shodu): V predkonstitucionalni dobi so bili ministri po kabinetnem pismu od 20. avgusta 1851 glede izvrševanja svoje oblasti, izdajati po zmislu §-a 88 ces. pat. od 4. marca 1849 naredbe, odgovorni le cesarju. Možen je tedaj le v tem oziru dvom, ali je bil navedeni razpis, ki v državnem zakoniku ne stoji, pravilno razglašen. Ker pa mora državni zakonik po §-u 2 c tedaj veljavnega patenta od 4. marca 1849 priobčevati le tiste izvršilne naredbe, ki imajo **splošno** veljavno moč, onda je bilo moči smatrati publikacijo teh edino le notarje zadevajajočih naredeb notarskim zbornicam in sodiščem za zadostno. Taka publikacija pa je v navedenem in naslednjih enakih razpisih na višja deželna sodišča (Dunaj, Praga, Celovec) zaukazana. — Za veljavnost razpisa just. ministrstva od 12. februarja 1852 št. 17431 se izrekajo: Skedl, das oesterr. Zivilprozessrecht I, str. 229; Neumann, Zivilprozessordnung str. 193; Friedländer, oesterr. Gerichts-Zeitung 1896 str. 144, 225. Pa tudi sodišča, ki morajo veljavnost naredeb preskušati, so bila doslej vedno za veljavnost. Primeri judikat št. 83, ki govori: »... nun ist dieses Vertretungsrecht (sc. notarjev) gesetzlich dadurch beschränkt, dass die Notare eine solche Vertretung nicht zu einem Erwerbsgeschäft machen«. Tudi c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je v rzsodilu, ki je omenjeno v »Slov. Pravniku« 1907, str. 99, vprašljivemu razpisu v »razlogih« veljavnost priznalo.

Dr. M. Dolenc.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26.